

Роль інститутів ЄС у подоланні наслідків пандемії COVID-19 у Болгарії

Юрій Білоусов

аспірант, кафедра нової та новітньої історії, Харківський

національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи 4,

61022, Харків, Україна

yuriibelousov92@gmail.com, ORCID 0000-0001-7086-0071

У статті йдеться про заходи, розроблені інститутами Європейського Союзу з метою протидії поширенню COVID-19 в Болгарії. В умовах розгортання пандемії керівництвом Єврокомісії була створена Група з питань боротьби із коронавірусом, завдання якої – допомога громадянам країн-членів Євросоюзу адаптуватися до умов запроваджених карантинних обмежень. З бюджету ЄС було виділено додаткові кошти як на соціально-економічні потреби громадян країн ЄС, так і на наукові дослідження вірусу COVID-19. У перші місяці карантину відбулося унормування діяльності інститутів ЄС стосовно боротьби із пандемією та допомоги населенню. Для своєчасного інформування населення з питань епідеміологічної ситуації, а також протидії розповсюдженню панічних настроїв та фейків, були створені відповідні інформаційні онлайн-портали як на наднаціональному рівні, так і на рівні урядів окремих країн. З урахуванням нових реалій, за сприянням Єврокомісії, оновився проєкт бюджету Європейського Союзу на 2021-2027 рр. Пріоритетними напрямками нового бюджету мало стати відновлення економіки країн ЄС після пандемії COVID-19 та інтенсифікація процесів діджиталізації суспільства. Що стосується Болгарії, то, паралельно із європейськими партнерами, урядом країни були ухвалені постанови, спрямовані на обмеження соціальних контактів та створення умов для дистанційної роботи та навчання. До Болгарії було заборонено в'їзд громадян країн, де фіксувалися високі темпи розповсюдження коронавірусу. З метою підтримки громадян, які не могли працювати в умовах карантину, надавались додаткові кошти по лініям структурних інвестиційних фондів ЄС, а також створена система безвідсоткових кредитів. В Інтернеті, в контексті Єдиного інформаційного порталу, було створено інформаційну базу для населення про особливості та засоби протидії пандемії. Як і в інших країнах ЄС, в Болгарії були сертифіковані вакцини європейських та американських виробників.

Ключові слова: коронавірус, карантин, заходи, Європейський Союз, Болгарія.

The article deals with the measures developed by the institutions of the European Union to counter the spread of COVID-19 in Bulgaria. In the context of the pandemic, the leadership of the European Commission set up a Group to combat coronavirus, whose task was to help citizens of EU member states to adapt to the conditions of the newly introduced quarantine restrictions. Additional funds were allocated from the EU budget both for the socio-economic needs of EU citizens and for research into the COVID-19 virus. In the first months of quarantine, the activities of EU institutions related to the fight against the epidemic and assistance to the population were standardized. To

inform the citizens about the epidemiological situation in a timely manner, as well as to counteract the spread of panic and false news, appropriate online information portals have been created both at the supranational level and at the level of national governments. Taking into account the new realities, with the assistance of the European Commission, the draft budget of the European Union for 2021-2027 was updated. In the case of Bulgaria, in parallel with the European partners, the government has introduced regulations aimed at limiting social contacts and creating conditions for distance work and study. Citizens of countries where high rates of coronavirus spread have been banned from entering Bulgaria. In order to support citizens who could not work in quarantine, additional funds were provided through the EU structural investment funds, as well as a system of interest-free loans. On the Internet, in the context of the Unified Information Portal, an information base for the population about the pandemic has been created. As in other EU countries, vaccines from European and American manufacturers have been certified in Bulgaria.

Key words: coronavirus, quarantine, measures, European Union, Bulgaria.

Актуальність дослідження полягає у тому, що пандемія COVID-19 стала безпрецедентним для ХХІ століття явищем, і її вплив на світову економіку, освітню та соціальні сфери призвів до значних структурних змін у різноманітних сферах людської життєдіяльності. Тому є вкрай важливим вивчення досвіду подолання наслідків пандемії коронавірусу. Мета дослідження полягає у розгляді та систематизації заходів, розроблених інститутами Євросоюзу та болгарськими урядовими структурами задля подолання наслідків пандемії коронавірусу в Болгарії.

Перший випадок захворювання на COVID-19 у межах ЄС було зареєстровано у Франції 24 січня 2020 р., а вже 28 січня, у відповідь на звернення французького уряду до керівництва ЄС з приводу допомоги у поверненні власних громадян з КНР, було оголошено про активацію т. з. «Механізму цивільного захисту». В межах цієї ініціативи було мобілізовано 2 літаки з метою повернення на батьківщину всіх громадян ЄС, які перебували на території Китаю та прагнули залишити його. Першим рейсом вивезели 250 французьких громадян, а другим – близько 100 інших громадян країн Євросоюзу [Coronavirus: EU civil protection activated for the repatriation of EU citizens].

У відповідь на заклик Всесвітньої організації охорони здоров'я до мобілізації сил міжнародної спільноти задля протидії коронавірусу [Statement on the second meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of novel coronavirus], Єврокомісія на період 31

січня – 12 лютого оголосила тендер на проекти, присвячені вивченню COVID-19. Робота над цими проектами мала здійснюватися у контексті науково-дослідницької програми ЄС «Горизонт-2020» [Coronavirus: EU mobilises €10 million for research].

На початку березня 2020 р. голова Єврокомісії У. фон дер Ляєн оголосила про створення т. зв. групи з питань боротьби з коронавірусом. Сфери компетенції групи умовно об'єднувалися у межах трьох напрямів. Перший напрям передбачав профілактичні заходи та державні закупівлі медичного обладнання. Другий напрям стосувався питань мобільності та транспорту, а третій охоплював загальні макроекономічні питання та зміни, які відбувалися в умовах пандемії. До складу групи увійшли: Я. Ленарчич (комісар з питань гуманітарної допомоги та управління кризовими ситуаціями), С. Кірікіадес (комісар з питань охорони здоров'я), І. Йохансен (комісар внутрішніх справ), А. Валін (комісар з питань транспорту) та П. Джентілоні (комісар з питань економіки і фінансів) [Remarks by President von der Leyen at the joint press conference with Commissioners Lenarcic, Kyriakides, Johansson, Valean and Gentiloni at the ERCC ECHO on the EU's response to COVID-19].

13 березня 2020 р. Європейська Комісія (ЄК) представила План координаційних заходів у відповідь на пандемію COVID-19. Пріоритетними напрямками роботи в умовах карантину визначалися: збереження цілісності спільного ринку, забезпечення постачань матеріалів та обладнання для систем охорони здоров'я, соціальна підтримка людей в умовах обмежень, перехід на систему дистанційної роботи та навчання. Зазначалося, що національні уряди країн ЄС у разі потреби могли також приймати власні заходи для допомоги населенню у сферах кредитно-грошової та фіскальної політики. У контексті політики консолідації передбачалося виділення додаткових 37 млрд євро для країн-реципієнтів структурних фондів. Крім того, кошти фондів, які не були освоєні, країни-реципієнти могли залишити у власних бюджетах для нагальних потреб [Commission sets out European coordinated response to counter the economic impact of the Coronavirus].

Для допомоги системам охорони здоров'я країн Євросоюзу та Європейської економічної зони створювався перший у своєму роді резервний фонд медичного обладнання. У фонді мали зберігатися медичне обладнання, засоби індивідуального захисту, вакцина та терапевтичні препарати. Уряд будь-якої держави ЄС у разі необхідності придбання та розміщення у себе матеріалів з цього фонду міг подати заявку на грант Єврокомісії, який компенсував 90% витрат на закупівлю; решту мала доплатити сама держава [European Commission creates first ever rescEU stockpile of medical equipment].

Впродовж березня-квітня 2020 р. інститутами ЄС була прийнята низка постанов, які унормовували заходи, спрямовані проти поширення COVID-19, такі як «Пропозиція до Європарламенту і Ради ЄС щодо надання фінансової допомоги державам-членам та державам, що ведуть переговори щодо вступу до ЄС, які серйозно постраждали від надзвичайної ситуації в галузі охорони здоров'я» [Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation № 2012/2002], «Повідомлення Комісії до Європарламенту, Ради ЄС, Європейської ради, Європейського центрального банку, Європейського інвестиційного банку та Єврогрупи відносно координації дій проти COVID-19» [Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council of European Union, the European Central Bank, the European Investment Bank and the Eurogroup], «Пропозиція Комісії щодо негайних заходів відносно контролю міграційних потоків, загроз безпеки та посилення Прокуратури Європейського союзу» [Decision of the European Parliament and of the Council amending Decision (EU) 2020/256], «Пропозиція Комісії стосовно надання виключної мобільності у роботі структурних та інвестиційних фондів» [Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) № 1303/2013 and Regulation (EU) No 1301/2013].

Окрім соціально-економічних заходів, значна увага приділялася також боротьбі із дезінформацією стосовно коронавірусу. Голова ЄК звернулася до громадян із закликом уникати чисельних «фейків», що розповсюджувалися

інформаційними порталами. Для цього громадянам країн Євросоюзу рекомендувалося слідкувати за інформацією, яку надавали органи охорони здоров'я та відповідні європейські та міжнародні організації. На сайті Європейського центру профілактики та контролю захворювань кожного дня оновлювалася статистика кількості недужих на коронавірус та летальних випадків як у країнах ЄС та Європейської економічної зони, так і у масштабах світу [European Centre for Disease Prevention and Control].

27 травня 2020 р. на виступі в Європарламенті у Брюсселі У. фон дер Ляєн оголосила про створення плану відновлення економіки країн ЄС після пандемії, який дістав назву «ЄС нового покоління» і мав набути чинності після затвердження бюджету ЄС на 2021-2027 рр. Сутність плану полягала у відновленні економік країн ЄС після пандемії та забезпечення подальшого розвитку і зміцненню перед глобальними викликами майбутнього.

Фінанси, згідно цього плану, мали бути спрямовані у трьох напрямках:

1. Пряма допомога економіці через інвестиції, а також інструменти підтримки фінансової стабільності. Для цього планувалося створити окремий Фонд відновлення та стійкості. Паралельно із ним Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), Європейський соціальний фонд (ESF) та Фонд європейської допомоги найбільш нужденним (FEAD) мали консолідуватися у межах ініціативи «Ініціативи допомоги у відновленні для згуртованості та територій Європи» (REACT-EU).

2. Розвиток відсталих регіонів і сільської місцевості, забезпечення «кліматичної нейтральності» (незмінності кліматичних умов). Цей напрям мав бути сферою роботи Європейського сільськогосподарський фонд з розвитку сільських районів (EAFRD).

3. Наукові дослідження з метою запобігання в майбутньому кризових ситуацій, подібних до пандемії коронавірусу. Це мало відбуватися у компетенції науково-дослідницької рамочної програми «Горизонт».

Загальна сума бюджетів усіх фондів складала 750 мільярдів євро, 500 мільярдів з яких планувалося надавати у вигляді грантів, а 250 млрд – як

кредити. Гроші для фондів Єврокомісія збиралася запозичити на фінансових ринках [Recovery plan for Europe].

Бюджет на 2021-2027 рр. також планувалося переглянути, зробивши пріоритетними напрямами систему охорони здоров'я та подальшу діджиталізацію суспільства [The EU budget powering the recovery plan for Europe]. План «ЄС нового покоління» був остаточно затверджений 16 грудня 2020 р. після голосування за проєкт бюджету Європарламентом та набув чинності з 1 січня 2021 р. [Parliament approves seven-year EU budget 2021-2027].

Що стосується Болгарії, то ще до офіційної реєстрації перших випадків захворювань у країні рішенням Ради Міністрів від 26 лютого 2020 р. було створено Національний антикризовий штаб, який очолив директор софійської Військово-медичної академії, генерал військово-медичної служби В. Мутафчийський [Заповед за създаване на Националния оперативен щаб].

Перші випадки захворювання на COVID-19 у Республіці Болгарії (РБ) зафіксували 8 березня 2020 р. у містах Плевен та Габрово. У той же день Рада Міністрів ухвалила постанову щодо заборони прийому пацієнтів до лікарень, де до цього були зафіксовані випадки захворювання на коронавірус. Був прийнятий проєкт договору із турецькою державною фірмою USHAŞ International Health Services Inc стосовно постачання медичного обладнання до Болгарії. Договір мав бути підписаний болгарським послом у Турецькій Республіці від імені Міністерства охорони здоров'я Болгарії [Решение № 159 от 2020 г.].

13 березня депутати Народних зборів Болгарії одностайно проголосували за прийняття закону про введення режиму надзвичайного стану, згідно з яким передбачався комплекс обмежень у роботі промислових, освітніх та культурних установ, а також поїздок громадян за кордон [Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.].

Протягом березня урядовими структурами був більш детально визначений перелік обмежень в умовах загрози COVID-19. Так, наказом Міністерства охорони здоров'я призупинялися усі масові заходи спортивного, культурного,

розважального та науково-дослідницького характеру. Заборонялася робота кінотеатрів, театрів, концертних залів, музеїв, конференц-залів, спортивних і SPA-центрів, спортзалів та ін. Заклади громадського харчування могли працювати лише за умови доставки їжі за адресою.

В галузі освіти призупинялися заняття та всі позакласні заходи (навчальні зали, секції, екскурсії тощо) у школах, коледжах, університетах і навчальних центрах. За можливості мав відбутися перехід до дистанційної форми навчання. Заборонялася робота закладів дошкільної освіти, як і проведення іспитів, у тому числі іспиту на знання болгарської мови з метою отримання болгарського громадянства [Заповед РД09-657 от 20. 03. 2020 г.]. Винятки зробили лише для навчальних закладів та центрів, де відбувалася підготовка водіїв автотранспорту, моряків і працівників сфери цивільної авіації та залізничного транспорту. Керівництво організацій мало забезпечити дотримання соціальної дистанції (2,5 метри) та всіх протиепідемічних заходів (у тому числі носіння захисних масок для обличчя, дезінфекцію використаних транспортних засобів та іншого обладнання) [Заповед № РД-01-124/13.03.2020 г.].

Також тимчасово обмежувався в'їзд до Болгарії громадянам 16 країн, де були зафіксовані високі темпи розповсюдження коронавірусу. У цей перелік потрапили Китай, Індія, Бангладеш, Іран, Непал, Південна та Північна Корея, Шрі-Ланка, Іспанія, Італія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Швейцарія. Болгарські громадяни, які поверталися на батьківщину з цих країн, мали 14 днів перебувати у карантині [Заповед № РД-01-127/16.03.2020 г.]. Фактично наступного дня Міністерство туризму постановило призупинити роботу туристичного сектору Болгарії (як зовнішнього, так і внутрішнього) [Заповед № Т-РД-16-76]. Зокрема, найпопулярніший болгарський гірськолижний курорт, розташований у м. Банско, було зачинено на в'їзд та виїзд; заборона стосувалася навіть мешканців міста [Міністерство на здравеопазването. Със заповед на здравния министър на територията на гр. Банско се въвеждат противоепидемични мерки].

Що стосувалося пільг для громадян, котрі зазнавали матеріальних втрат у зв'язку із карантинними обмеженнями, то згідно з постановою Ради Міністрів від 30 березня 2020 р., у період карантину (протягом 3-х місяців) роботодавцям, що зазнали втрати через карантин, мала бути виплачена грошова компенсація. Але право на компенсацію могли отримати лише ті роботодавці, які змушені були припинити роботу частково чи повністю у зв'язку із обмеженнями (не раніше, ніж 13 березня 2020 р.), працювали на легальній основі, не мали боргів перед податковою службою та не були реципієнтами структурних фондів ЄС. Також на компенсацію не могли претендувати ті, хто припинив виробничу діяльність з інших обставин, не пов'язаних безпосередньо із карантинном. Сума виплат складала до 60% від суми середнього страхового доходу станом на січень 2020 р. на кожну фізичну особу (службовця) [Постановление № 55 на Министерския съвет от 2020 г.]. Ця сума на той період складала 1037, 56 лв [Национален осигурителен институт].

Для людей, які були позбавлені можливості працювати через пандемію, була прийнята спеціальна програма безвідсоткових кредитів. За реалізацією цієї ініціативи мав слідкувати Болгарський банк розвитку – один із провідних комерційних банків країни [Решение № 257 от 2020 г.].

В нових умовах відбувся перерозподіл коштів зі структурних фондів ЄС. Так, додаткове фінансування отримали оперативні програми «Розвиток людських ресурсів» та «Іновації та конкурентоспроможність» [Решение № 256 от 2020 г.]. Для підтримки фермерів та аграріїв, які мали кредитні зобов'язання, у межах державного фонду «Землеробство» виділялися додаткові кошти у розмірі 56 млн 580 тис. лв [Постановление № 248 на Министерския съвет от 2020 г.].

Незважаючи на застосовані карантинні обмеження, показники захворюваності на COVID-19 у Болгарії були серед найвищих у Європі. Так, за офіційною статистикою, лише 31 березня 2020 р. кількість хворих на коронавірус становила 395 осіб щоденно, а через місяць, на кінець квітня, цей показник сягнув відмітки 1107 [Минфин. Коронавирус в Болгарии]. Влітку

темпи зростання випадків захворювання сягнули піку у 6589 у липні. У серпні-вересні цей показник пішов на тимчасовий спад, а з жовтня знову почав стрімко зростати, досягнувши 201220 осіб на 31 грудня 2020 р.

Національний план щодо вакцинації від COVID-19 в Республіці Болгарії було оприлюднено у грудні 2020 р. [Национален план за ваксиниране срещу COVID-19 в Република България]. Всього у РБ (як і загалом в ЄС) на 2021 р. було сертифіковано 4 вакцини: BionTech/Pfizer, Oxford/AstraZeneca, Moderna та Janssen Pharmaceutica [Въпроси и отговори относно ваксинацията срещу COVID-19 в ЕС]. Проте за кількістю двічі вакцинованих (2073773 особи, або 34 % населення) Болгарія посіла останнє місце в ЄС, а бустерну третю дозу отримали 925 961 людина (Why Coronavirus). Загалом на 15 листопада 2022 р. офіційна статистика зареєструвала 1 284 051 підтверджених випадків коронавірусу в усіх 28 областях країни; 1238299 людей видужали, а 37 965 померли (Карат на COVID-19 в България). За кількістю смертей від COVID-19 на 1 млн жителів (понад 5000) Болгарія виявилась на другому місці у світі (після Перу) й на 87-му серед заражених (Worldometer...).

Як висновок зазначимо: політика ЄС відносно протидії COVID-19 була своєчасною й достатньо ефективною, хоча показники Болгарії у подоланні пандемії виявилися не найкращими. Поточна ситуація упродовж 2021 р. залишалася невизначеною, але деякі проблеми, з якими економіки країн ЄС, в тому числі Болгарії, стикнулися під час виходу з пандемії навесні 2022 р., вже мали плани подолання. Для подальшого відновлення економіки країн об'єднаної Європи потрібна скоординована і послідовна політика, яка включає в себе як комплекс соціальних гарантій для населення, спрямованих на запобігання безробіттю, так і санітарно-епідеміологічні заходи для протидії поширенню COVID-19 та його мутацій. Ситуацію ускладнює війна, що розпочалася 24 лютого 2022 р. агресією Російської Федерації проти України, котра дещо відволікла увагу від небезпеки повторення пандемії в глобальному масштабі.

ЖИТЕПАТҮПА / REFERENCES

European Commission. Coronavirus: EU civil protection activated for the repatriation of EU citizens. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_142. [Date of application 19. 03. 2021].

Statement on the second meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of novel coronavirus. URL: [https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)](https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-(2019-ncov)). [Date of application 20. 03. 2021].

European Commission. Coronavirus: EU mobilises €10 million for research. URL: https://ec.europa.eu/info/news/coronavirus-eu-mobilises-eur10-million-for-research-2020-jan-31_en. [Date of application 19. 03. 2021].

European Commission. Remarks by President von der Leyen at the joint press conference with Commissioners Lenarcic, Kyriakides, Johansson, Valean and Gentiloni at the ERCC ECHO on the EU's response to COVID-19. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/statement_20_368. [Date of application 20. 03. 2021].

European Commission. COVID-19: Commission sets out European coordinated response to counter the economic impact of the Coronavirus. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_459. [Date of application 19. 03. 2021].

European Commission creates first ever rescEU stockpile of medical equipment. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_476. [Date of application 22. 03. 2021].

European Commission. Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation № 2012/2002 in order to provide financial assistance to Member States and countries negotiating their accession to the Union seriously affected by a major public health emergency. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0114>. [Date of application 21. 03. 2021].

European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council of European Union, the European Central Bank, the European Investment Bank and the Eurogroup. Coordinated Economic Response to the COVID-19 Outbreak. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0112>. [Date of application 21. 03. 2021].

European Commission. Decision of the European Parliament and of the Council amending Decision (EU) 2020/256 as regards adjustment to the amounts mobilized from the Flexibility Instrument for 2020 to be used for migration, refugee inflows and security threats, for immediate measures in the framework of the COVID-19 outbreak and the reinforcement of the European Public Prosecutor's Office. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0171>. [Date of application 22. 03. 2021].

European Economic and Social Committee. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) № 1303/2013 and Regulation (EU) No 1301/2013 as regards specific measures to provide exceptional flexibility for the use of the European Structural and Investment Funds in

response to the COVID-19 outbreak. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0138>. [Date of application 22. 03. 2021].

European Centre for Disease Prevention and Control. URL: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19> [Date of application 21. 03. 2021].

European Commission. Recovery plan for Europe. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en. [Date of application 22. 03. 2021].

Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, The Council of European Union, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions. The EU budget powering the recovery plan for Europe. URL: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4524c01c-a0e6-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF [Date of application 22. 03. 2021].

European Parliament. Parliament approves seven-year EU budget 2021-2027. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20201211IPR93621/parliament-approves-seven-year-eu-budget-2021-2027>. [Date of application 24. 03. 2021].

Statement on the second meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of novel coronavirus. URL: [https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)](https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-(2019-ncov)). [Date of application 20. 03. 2021].

Who Coronavirus disease (COVID-19) Dashboard with Vaccination [Date of application 21. 12. 2022].

Worldometer, Коронавирус, статистика в реално време, 8 юни 2022.

Worldometer, Koronavirus, statistika v realno vreme, 8 yuni 2022.

Edinen informatsionen portal. Zapoved za sazdavane na Natsionalnia operativen shtab URL: <https://coronavirus.bg/bg/231>. [Date of application 22. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Заповед за създаване на Националния оперативен щаб. URL: <https://coronavirus.bg/bg/231>. [Дата за прилагане 22. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Reshenie № 159 ot 2020 g. za predpriemane na merki vav vrazka sas zabolyavaneto COVID-19. URL: <https://coronavirus.bg/bg/266>. [Date of application 22. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Решение № 159 от 2020 г. за предприемане на мерки във връзка със заболяването COVID-19. URL: <https://coronavirus.bg/bg/266> [Дата за прилагане 22. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Zakon za merkite i deystviyata po vreme na izvanrednoto polozhenie, obyaveno s reshenie na Narodnoto sabranie ot 13 mart 2020 g. i za preodolyavane na posleditsite. URL: <https://coronavirus.bg/bg/148>. [Date of application 22. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците. URL: <https://coronavirus.bg/bg/148>. [Дата за прилагане 22. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Zapoved RD09-657 ot 20.03.2020. – preustanovyavane na izpiti za vladeene na balgarski ezik za pridobivane na balgarsko grazhdanstvo. URL: <https://coronavirus.bg/bg/193>. [Date of application 23.03.2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Заповед РД09-657 от 20.03.2020. – преустановяване на изпити за владеење на български език за придобиване на българско гражданство. URL: <https://coronavirus.bg/bg/193>. [Дата за прилагане 23. 03. 2021].

Karta po COVID-19 v Bulgaria [Date of application 21/ 12/ 2022].

Карта на COVID-19 в България [Дата за прилагане 21. 12. 2022]

Republika Bulgaria. Ministerstvo za zdraveopazvaneto. Zapoved № RD-01-124/13.03.2020 g. za vavezhdane na protivoepidemichni merki v stranata. URL: <https://coronavirus.bg/bg/175>. [Date of application 21. 03. 2021]. (In Bulgarian).

Република България. Министерство за здравеопазването. Заповед № РД-01-124/13.03.2020 г. за въвеждане на противоепидемични мерки в страната. URL: <https://coronavirus.bg/bg/175>. [Дата за прилагане 21. 03. 2021].

Republika Bulgaria. Ministerstvo na zdraveopazvaneto. Zapoved № RD-01-127/16.03. 2020 g. URL: https://www.mh.government.bg/media/filer_public/2020/03/17/rd-01-127-aktualizirana.pdf. [Date of application 20.03.2021]. (In Bulgarian).

Република България. Министерство на здравеопазването. Заповед № РД-01-127/16.03.2020 г. URL: https://www.mh.government.bg/media/filer_public/2020/03/17/rd-01-127-aktualizirana.pdf. [Дата за прилагане 20. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Zapoved № T-RD-16-76 za preustanovyavane na organiziranite turisticheski patovania. URL: <https://coronavirus.bg/bg/215>. (Data of application 22. 03. 2021). (In Bulgarian).

Единен информационен портал. Заповед № Т-РД-16-76 за преустановяване на организираните туристически пътувания. URL: <https://coronavirus.bg/bg/215>. [Дата за прилагане 22. 03. 2021].

Ministerstvo na zdraveopazvaneto. Sas zapoved na zdravnia ministar na teritoriyata na gr. Bansko se vvezhdad protivoepidemichni merki. URL: <https://www.mh.government.bg/bg/novini/aktualno/ss-zapoved-na-zdravniya-ministr-na-teritoriyata-na/>. [Date of application 23. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Министерство на здравеопазването. Със заповед на здравния министър на територията на гр. Банско се въвеждат противоепидемични мерки. URL: <https://www.mh.government.bg/bg/novini/aktualno/ss-zapoved-na-zdravniya-ministr-na-teritoriyata-na/>. [Дата за прилагане 23. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Postanovlenie № 55 na Ministerskia savet ot 2020 g. za opredelyane na usloviyata i reda za izplashtane na rabotodateli s tsel zapazvane na zaetostta na rabotnitsite i sluzhitelite. URL: <https://coronavirus.bg/bg/212>. [Date of application 22. 03. 2021].

Единен информационен портал. Постановление № 55 на Министерския съвет от 2020 г. за определяне на условията и реда за изплащане на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите. URL: <https://coronavirus.bg/bg/212>. [Дата за прилагане 22. 03. 2021].

Natsionalen osiguriteln institut. URL: <https://www.noi.bg/newsbg/5872-dohodjanuary2020>. [Date of application 24. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Национален осигурителен институт. URL: <https://www.noi.bg/newsbg/5872-dohodjanuary2020>. [Дата за прилагане 24. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Reshenie № 257 ot 2020 g. za odobryavane na Programa za garantirane na bezlihveni krediti v zashtita na hora, lisheni ot vazmozhnostta da polagat trud poradi pandemiyata ot COVID-19 i za vazlagane izpalnenieto i na «Balgarska banka za razvitie» AD. URL: <https://coronavirus.bg/bg/265>. [Date of application 24. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Решение № 257 от 2020 г. за одобряване на Програма за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19 и за възлагане изпълнението и на «Българска банка за развитие» АД. URL: <https://coronavirus.bg/bg/265>. [Дата за прилагане: 24. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Reshenie № 256 ot 2020 g. za davane na saglasie za prerazpredelenie na prinosa ot Evropeyskite investitsionni fondove chrez prehvarlyane na sredstva mezhdur operativnite programi 2014-2020 g. URL: <https://coronavirus.bg/bg/489>. [Date of application 25. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Решение № 256 от 2020 г. за даване на съгласие за преразпределение на приноса от Европейските инвестиционни фондове чрез прехвърляне на средства между оперативните програми 2014-2020 г. URL: <https://coronavirus.bg/bg/489>. [Дата за прилагане 25. 03. 2021].

Edinen informatsionen portal. Postanovlenie № 248 na Ministerskia savet ot 2020 g. za predostavyane na finansov resurs za podobryavane na likvidnostta na zemedelski stopani – zhivotnovadi i kartofoproizvoditeli, otsrochili kreditite si. URL: <https://coronavirus.bg/bg/534>. [Date of application 24. 03. 2021]. (In Bulgarian)

Единен информационен портал. Постановление № 248 на Министерския съвет от 2020 г. за предоставяне на финансов ресурс за подобряване на ликвидността на земеделски стопани – животновъди и картофопроизводители, отсрочили кредитите си. URL: <https://coronavirus.bg/bg/534>. [Дата за прилагане: 24. 03. 2021].

Minfin. Koronavirus v Bolgarii. URL: <https://index.minfin.com.ua/reference/coronavirus/geography/bulgaria/2020-04/>.

[Date of application 21.06.2021]. (In Russian)

Минфин. Коронавирус в Болгарии. URL: <https://index.minfin.com.ua/reference/coronavirus/geography/bulgaria/2020-04/> [Дата обращения 21. 06. 2021].

Natsionalen plan za vaksiniране sreshtu COVID-19 v Republika Bulgaria. URL: <https://www.infoz.bg/doc/natsionalen-plan-vaksiniране-covid-19-bulgaria.pdf>. [Date

of application 22. 06. 2021]. (In Bulgarian)

Национален план за ваксиниране срещу COVID-19 в Република България. URL: <https://www.infoz.bg/doc/natsionalen-plan-vaksiniране-covid-19-bulgaria.pdf>. [Дата за прилагане 22. 06. 2021].

Vaprosi i otgovori otnosno vaksiniatsiyata sreshtu COVID-19 v ES. URL: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/questions-and-answers-covid-19-vaccination-eu_bg. [Date of

application 22. 06. 2021]. (In Bulgarian)

Въпроси и отговори относно ваксинацията срещу COVID-19 в ЕС. URL: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/questions-and-answers-covid-19-vaccination-eu_bg. [Дата за прилагане 22. 06. 2021].